Lietas Nr. C36064113
Lietas arhīva Nr. C-0641-13

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā

Talsos 2013.gada 5.novembrī

Talsu rajona tiesa

tiesnese V.Pavlovska

ar tiesas sēdes sekretāri I.Grunsbergu,

piedaloties prasītājai /pers.C/un atbildētājam /pers. D/,

izskatīja atklātā tiesas sēdē maza apmēra prasību /pers. C/ prasībā pret /pers. D/ par uzturlīdzekļu piedziņu un

Aprakstošā daļa

k o n s t a t ē j a:

/pers. C/ iesniedza prasību par uzturlīdzekļu piedziņu no /pers. D//datums/dzimušā dēla /pers. E/ uzturam Ls 100 mēnesī.

Prasība pamatota uz Civillikuma 179.panta pirmo, otro, sesto daļu.

Prasībā norādīts, ka bērns dzīvo kopā ar māti. Šķirot laulību, laulātie vienojās par uzturlīdzekļu apmēru, bet to atbildētājs neievēroja.

Tiesas sēdē prasītāja prasību uzturēja, paskaidroja, ka atbildētāja māte paziņoja, ka maijā nebūs uzturlīdzekļi, jo atbildētājam ir operācija. Uzturlīdzekļus nesūtīja visu vasaru, tāpēc viņa iesniedza prasību tiesā. Viņa ģimenē dzīvo ar diviem bērniem un vīru. Viņa nestrādā, ir reģistrējusies kā bezdarbniece. Viņi ģimenē vienojās, ka vīrs viņu uzturēs, lai viņa varētu nodarboties ar saimnieciskiem darbiem un izvadāt mazāko bērnu uz skolu. Dēls ir ar visu nepieciešamo nodrošināts, viņš spēlē futbola komandā, darbojas „n/a", pusdienas skolā maksā vidēji Ls 14, kredīts telefonam Ls 4. Izdevumos viņa nav rēķinājusi komunālās izmaksas par dzīvokli un internetu. Dēls divas vai trīs reizes gadā slimo ar angīnu. Dēls vismaz trīs ēdienreizēs ēd mājās. Ģimene dzīvo dzīvoklī, ģimenei nepieder automašīna. Vismaz divas reizes mēnesī dēls brauc uz sacensībām vai ar „n/a". Divas reizes gadā ir ekskursijas. Dēls ir augošs, ja rudenī nopērk kurpes, tad tās pavasarī vairs neder, tāpat ir ar virsdrēbēm.

Atbildētājs prasību neatzina, jo viņš maksā minimālos uzturlīdzekļus un tas atbilst bērna vajadzībām un viņa materiālajām iespējām. Viņš vasarā četrus mēnešus nemaksāja uzturlīdzekļus, jo bija paredzēta operācija. Viņš ir precējies, viņam ir četrus gadus veca meita. 2012.gadā tika nopirkta māja, tā pieder sievai un sievastēvam. Ģimenei pieder 2006.izlaiduma gada automašīna Peugeot 207. Viņš saņem darba algu Ls 390 ir nemainīgā daļa, vasarā vidēji saņem Ls 480 līdz 500.Viņš ir galvotājs kredīta līgumam par automašīnas iegādi, aktīvās kartes parāds Ls 300, kredīts aizdevumam Ls 320, lai segtu veselības izdevumus. Viņa sieva strādā, saņem lielāku algu kā minimālā, bet konkrētu apmēru nezin. Viņš uzskata, ka prasītāja ir nesamērīgi lielus norādījusi izdevumus par ēšanu, nav jāpērk arī apavi pavasarī un rudenī, iebildumi ir par telefona izdevumiem Ls 4, jo dēls var lietot BITE pieslēgumu, kurš ir lētāks. Viņš pats ēd pusdienas ēdnīcā un iztērē Ls 1.50.

Motīvu daļa

Pārbaudījusi rakstveida pierādījumus un noklausījusies pušu paskaidrojumus, tiesa atzīst, ka /pers. C/ prasība ir daļēji pamatota un apmierināma.

2000.gada 1.jūlijā dzimis dēls /pers. E/. Bērna tēvs ir /pers. D/ un bērna māte ir /pers.C/(dzimšanas apliecības kopija lietas 8.lapa, pēc laulības šķiršanas uzvārds /Nosaukums/).

Bērns dzīvo kopā ar māti.

Civillikuma 179.panta piektajā daļā noteikts, ka minimālo uzturlīdzekļu apmēru, kuru bērnam nodrošināt ir pienākums katram no vecākiem neatkarīgi no viņa spējām uzturēt bērnu un mantas stāvokļa, nosaka Ministru kabinets, ņemot vērā valstī noteikto minimālo mēnešalgu un bērnu vecumu.

Ministru kabineta noteikumi Nr.348 "Noteikumi par minimālo uzturlīdzekļu apmēru bērnam" nosaka minimālo uzturlīdzekļu apmēru, kuru katram vecākam neatkarīgi no viņa mantas stāvokļa ir pienākums nodrošināt katram savam bērnam. Bērnam līdz 7 gadu vecuma sasniegšanai 25% apmērā Ministru kabineta noteiktās minimālās mēneša darba algas, bet no 7 gadu vecuma līdz 18 gadu vecuma sasniegšanai 30 % apmērā no Ministru kabineta noteiktās minimālās mēneša darba algas.

Prasītājas aprēķinos norādīts, ka dēla aprūpei katru mēnesi nepieciešams Ls 181,20 un lūdz no bērna tēva piedzīt Ls 100 mēnesī.

Civillikuma 177.panta trešā daļa bērna aprūpi, tātad arī uzturēšanu, skaidro kā ēdiena, apģērba, mājokļa un veselības aprūpes nodrošināšanu, bērna kopšanu, viņa izglītošanu un audzināšanu.

Tādējādi, Civillikumā ar jēdzienu "uzturlīdzekļi" aptverta kopumā visa veida materiālā nodrošinājuma sniegšana bērnam.

Civillikuma 179.panta pirmā daļa noteic, ka vecāku pienākums ir samērā ar viņu mantas stāvokli uzturēt bērnu. Šis pienākums gulstas uz tēvu un māti līdz laikam, kad bērns pats var sevi apgādāt.

Piedzenamā uzturlīdzekļu apmēra noteikšanai tiesai ir jānoskaidro, kāda ir bērna uzturam nepieciešamā summa, jāizvērtē katra vecāka mantas stāvoklis un spēja tādu summu segt, jāsadala nepieciešamā uzturlīdzekļu summa proporcionāli katra vecāka mantiskajam stāvoklim un ieguldījumam bērna uzturēšanā *(sk. Senāta 2012.gada 28.septembra spriedumu lieta Nr.SKC-1068/2012, 2012.gada 28.septembra spriedumu lietā Nr.SKC-1024/2012, 2012.gada 25.oktobra spriedumu lietā Nr.SKC-1391/2012).*

Prasītājas ģimenē ir divi bērni skolnieki un divi pieaugušie. 2013.gada 22.jūlijā /pers.C/piešķirts bezdarbnieka statuss. Prasītāja paskaidroja, ka ģimene dzīvo dzīvoklī, automašīna nepieder, viņas vīrs saņem algu vidēji Ls 600 un uztur visu ģimeni.

Atbildētāja ģimenē ir viens mazgadīgs bērns un sieva. Ģimene 2012.gadā nopirka māju, māja pieder viņa sievai un sievas tēvam. Ģimene lieto automašīnu Peugeot, maksā līzinga maksājumus, viņš ir galvotājs. Viņam ir kredīts par Ls 320 un aktīvās kartes parāds Ls 300. Samaksājot visus maksājumus, viņam brīvi līdzekļi nepaliek. Uzskata, ja bērna māte visu ir dēlam nodrošinājusi, kāpēc jāpalielina uzturlīdzekļu apmērs. Akciju sabiedrības /Nosaukums/ izziņa pierāda, ka atbildētāja ienākumi ir vidēji Ls 476,99 mēnesī.

Tādējādi, no iesniegtajiem pierādījumiem un abu pušu paskaidrojumiem izriet, ka abi bērna vecāki ir materiāli nodrošināti, ģimenes ienākumi prasītājas ģimenei ir vidēji Ls 600(četri ģimenes locekļi), bet atbildētāja ģimenes vidējie ienākumi ir Ls 676,99(ja ņem vērā sievas algu Ls 200 un ģimenē ir trīs ģimenes locekļi). Atbildētājs ir 2006.gadā reģistrējis laulību, ģimene ir līzingā iegādājusies automašīnu, ir nopirkta pus māja, kur ģimene dzīvo.

Augstākās tiesas Senāta 2012.gada 25.oktobra spriedumā SKC-1391/2012 norādīts, ka lai noteiktu piedzenamo uzturlīdzekļu apmēru, tiesai, izvērtējot lietā esošos pierādījumus kopsakarā ar pušu paskaidrojumiem, ir:

-jānoskaidro, kāda ir bērna uzturam nepieciešamā summa, lai vislabāk nodrošinātu bērna intereses;

-jāizvērtē vecāku mantas stāvoklis un spēja šādu summu segt *(vecākiem bērni jāapgādā atbilstoši katra ienākumiem un mantas stāvoklim)*;

-bērna uzturam noteikto summu jāsadala proporcionāli katra vecāka mantiskajam stāvoklim, ievērojot katra vecāka ieguldījumu bērna uzturēšanai.

-Ministru kabineta noteikumos noteiktās minimālā summa piedzenama tikai tad, ja personai, no kuras piedzenami uzturlīdzekļi, ir īpaši apstākļi, piemēram, darba nespēja, kad viņš objektīvi nevar sniegt līdzekļus vispār vai var tos sniegt nepietiekoša apmērā.

Konkrētajā lietā netiek konstatēti nekādi īpaši apstākļi, kādēļ bērna tēvs nevarētu samaksāt lielākus uzturlīdzekļus kā valstī noteiktie minimālie uzturlīdzekļi.

Prasītāja /pers.C/aprēķināja dēla izdevumus Ls 181,20 mēnesī, atbildētājs cēla iebildumus par bērna izdevumiem uzturam Ls 4,50 dienā, piedāvājot šos izdevumus samazināt Ls 67 mēnesī(Ls 2,30 dienā), bērnam pusdienām skolā Ls 15,20 mēnesī, apģērbu nepirkt rudenī un pavasarī. Abu pušu aprēķini nav pamatoti ar pierādījumiem, tie ir pušu subjektīvie vērtējumi.

Civilprocesa likuma 96.panta pirmā daļa noteic, ka, ja tiesa atzīst kādu faktu par vispārzināmu, tas nav jāpierāda. Pie šādiem faktiem pieder vēstures notikumi, dabas notikumi, kā arī vispārzināmas uz pieredzi pamatotas patiesības. Jautājumu par to, vai fakts uzskatāms par vispārzināmu, izšķir tiesa. Tādējādi, tiesa var atbrīvot lietas dalībniekus no pierādījumu iesniegšanas, ja tiesa atzīst par vispārzināmu, ka bērnam uzturēšanas izdevumos iekļaujami izdevumi par ēdienu, apģērbu, mājokli, higiēnas piederumiem u.t.t.. Tā kā šīm empīriskām patiesībām *(uz pieredzi pamatotām patiesībām)* nav faktisku apstākļu nozīmes, bet tās ir tikai secinājumi un loģiski slēdzieni no zināmiem faktiem, tad tās pusēm nav jāpierāda, bet pati tiesa izlieto empīriskās patiesības kā loģiska slēdziena locekļus *(sal. Bukovskis V. Civilprocesa mācības grāmata. Rīga: Autora izdevums, 1933., 333.–336.lpp., Senāta spriedums 1391/2012).*

Senāts 2012.gada 25.oktobra spriedumā Nr.1391/2012 atzīst, ka prasībās par uzturlīdzekļu piedziņu pēc to prasījuma rakstura nav iespējams precīzi, balstoties uz lietā esošiem pierādījumiem, noteikt konstantu piedzenamo uzturlīdzekļa apmēru *(medicīniskie izdevumi atšķiras atkarībā no tā, vai bērns slimo; izdevumi par mājokli atšķiras ziemas un vasaras mēnešos u.t.t)*. Līdz ar to izdevumu pozīcijās, kuras ir mainīgas, tiesa var noteikt uztura summu pēc sava taisnīga ieskata.

Tiesa atzīst, ka vispārzināmi fakti, kas nav jāpierāda ir izdevumi par bērna apģērbu, jo puisis 13 gados ir augošs un apģērbs un apavi

ir jāpērk vairākas reizes gadā. Tāpat, dēlam ir izdevumi par ēdienu, mājokli, higiēnas piederumiem, sporta nodarbībām un izbraukumiem uz sacensībām. Kā redzams prasītājas aprēķinos, tad nav iekļauti izdevumi par mājokli, internetu, izbraukumiem uz sacensībām, ekskursijām, papildus izdevumi par medikamentiem, higiēnas precēm un citiem izdevumiem bērna aprūpē. n/a pamatskolas izziņa pierāda, ka pusdienas skolā izmaksā Ls 0,80 dienā, līdz ar to, ja mēnesī ir 21 diena, tad izdevumi ir Ls 16,80 un tāpēc atbildētāja aprēķini neatbilst faktiskajiem apstākļiem. Prasītāja ir norādījusi izdevumus ēšanai Ls 4,50 dienā, atbildētājs iebilda, ka tie ir nesamērīgi, tomēr iebildumi nav pamatoti ar pierādījumiem un izdevumu kalkulāciju.

Novērtējot kopumā abu pušu aprēķinus, bērna intereses, tiesa atzīst, ka bērna uzturam ir pamats piedzīt uzturlīdzekļus Ls 90, tas ir, pusi no prasītājas aprēķinātajiem izdevumiem. Jāņem vērā, ka aprēķinos uzskaitītie izdevumi var izmainīties, bet tie nekādā ziņā nevar kļūt mazāki, jo kā jau iepriekš tika nodibināts, tad daļa no izdevumiem netika iekļauti aprēķinā.

Tiesas sēdē tika noskaidrots, ka par iepriekšējo periodu prasītāja ir saņēmusi uzturlīdzekļus, šobrīd ir samaksāts par oktobri Ls 60.

Vērtējot no bērna tiesību aizsardzības viedokļa, uzturlīdzekļi nosakāmi nekavējoši un no 2013.gada 11.oktobra, jo par septembri, oktobri atbildētājs ir samaksājis Ls 120, tas ir, par Ls 60 mazāk, kā noteikts ar šo spriedumu. Uzturlīdzekļi no 11.oktobra līdz 1.novembrim veido nesamaksāto uzturlīdzekļu apmēru.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 42.panta pirmajai daļai, tiesas izdevumi, ja prasītājs no to samaksāšanas bijis atbrīvots, piespriežami no atbildētāja valsts ienākumos proporcionāli apmierinātajai prasījuma daļai.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 43.panta pirmās daļas 3.punktu, no tiesas izdevumu samaksas ir atbrīvoti prasītāji prasībās par uzturlīdzekļu piedziņu.

Tāpēc, valsts nodevu ir pamats piedzīt no atbildētāja, kas aprēķināta atbilstoši Civilprocesa likuma 34.pantam, Ls 162 apmērā (15 procenti no prasības summas Ls 1080).

Atbilstoši Civilprocesa likuma 40.panta pirmajā daļā noteiktajam, no atbildētāja par labu valstij ir pamats piedzīt ar tiesas paziņojumu piegādāšanu saistītos izdevumus Ls 4,36(četri ierakstīti sūtījumi, Ls 1,09 katrs).

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 40., 42., 193., 250.^{25} pantu, tiesa

Rezolutīvā daļa

n o s p r i e d a:

/pers. C/ prasību apmierināt daļēji.

Piedzīt no /pers. D/ par labu /pers.C/ uzturlīdzekļus/datums/dzimušā dēla /pers. E/, /personas kods/, uzturam Ls 90(deviņdesmit lati) mēnesī, bet ne mazāk kā 30% (trīsdesmit procentu) apmērā no Ministru kabineta noteiktās minimālās mēneša darba algas mēnesī, sākot no 2013.gada 11.oktobra līdz bērns pats var sevi apgādāt, bet pārējā daļā prasību noraidīt.

Sprieduma izpildi daļā par uzturlīdzekļu piedziņu noteikt nekavējošu.

Sakarā ar uzturlīdzekļu piedziņu, piedzīt no /pers. D/ par labu valstij valsts nodevu Ls 162(viens simts sešdesmit divi lati) un ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus Ls 4,36(četri lati un 36 santīmi).

Valsts nodeva jāmaksā Valsts kasē NMR 90000050138, BIC kods TRELLV22, kontā Nr. LV55TREL1060190911200.

Ar lietas izskatīšanu tiesā saistītie izdevumi Ls 4,36 jāmaksā Tiesu administrācijai NMR 90001672316, Valsts kase, BIC kods TRELLV22, kontā Nr.LV51TREL2190458019000, norādot ieņēmumu ekonomiskās klasifikācijas kodu 21499, tad datus lietas identificēšanai.

Kvītis par tiesas izdevumu samaksu jāiesniedz Talsu rajona tiesā.

Noteikt termiņu tiesas izdevumu labprātīgai samaksai-desmit dienasno sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā 30 (trīsdesmit) dienu laikā no sprieduma pasludināšanas dienas, Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamentam, iesniedzot kasācijas sūdzību Talsu rajona tiesā.

Tiesnese V.Pavlovska